

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **JUDr. M. B.**, bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. P. V., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru v Trnave**, Kollárova č. 31, Trnava, IČO: 00 735 825, o zaplatenie **16 930,29 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 19 C 61/2000, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. apríla 2009 sp. zn. 24 Co 226/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 29. apríla 2009 sp. zn. 24 Co 226/2007 a rozsudok Okresného súdu Trnava z 25. októbra 2006 č.k. 19 C 61/2000-266 v spojení s opravným uznesením z 21. augusta 2007 č.k. 19 C 61/2000-296 **z r u š u j e a k o n a n i e z a s t a v u j e .**

Po právoplatnosti tohto uznesenia vec bude postúpená Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, Pribinova č. 2, Odboru sociálneho zabezpečenia sekcie personálnej a sociálnej činnosti.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trnava rozsudkom z 25. októbra 2006 č.k. 19 C 61/2000-266 v spojení s opravným uznesením z 21. augusta 2007 č.k. 19 C 61/2000-296 v celom rozsahu zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal (po zmene návrhu a zastavení konania v dôsledku späťvzatia návrhu voči ďalším dvom odporcom Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru

v Trnave a Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky) zaplataenia odchodného v sume 228 270 Sk s príslušenstvom a príspevku za službu v sume 7 827 Sk mesačne za obdobie od 1. apríla 1997 do podania návrhu, t.j. do konca marca 2000, celkom v sume 281 772 Sk s príslušenstvom z titulu nárokov súvisiacich so skončením služobného pomeru príslušníka policajného zboru uvoľnením [§ 109 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky (ďalej len „zákon č. 410/1991 Zb.“)]. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že ich neuplatnil. Rozhodol tak po zistení, že služobný pomer navrhovateľa u odporcu skončil jeho prepustením dňom 29. marca 1997 personálnym rozkazom ministra vnútra Slovenskej republiky č. X. z 21. marca 1997, ktorého doručenie navrhovateľ zmaril; zásielka bola poštou vrátená odporcovi, čím bola povinnosť odporcu doručiť tento personálny rozkaz navrhovateľovi splnená. Keďže s prepustením zo služobného pomeru z dôvodov podľa § 110 ods. 1 písm. e/ zákona č. 410/1991 Zb. uvedených v personálnom rozkaze ministra vnútra Slovenskej republiky č. X. z 21. marca 1997 (ďalej len „personálny rozkaz č. X./X“) uvedený zákon nespája nároky uplatnené navrhovateľom v tomto konaní, návrh v celom rozsahu ako nedôvodný zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave na odvolanie navrhovateľa rozsudkom z 29. apríla 2009 sp. zn. 24 Co 226/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 16 930,29 € so 17,6 %-ným ročným úrokom z omeškania zo sumy 7 577,18 € od 16. apríla 1997 do zaplataenia a 9 353,12 € so 17,6 %-ným ročným úrokom z omeškania špecifikovaným vo výroku rozsudku krajského súdu. V časti úroku z omeškania zo sumy 7 577,18 € od 1. apríla 1997 do 15. apríla 1997 odvolací súd pripustil späťvzatie návrhu, rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti zrušil a konanie zastavil. Odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania vo výške 7 675,63 €. Pre posúdenie dôvodnosti uplatnených nárokov odvolací súd považoval za potrebné najskôr predbežne vyriešiť otázku spôsobu skončenia služobného pomeru navrhovateľa u odporcu, či tento skončil jeho uvoľnením zo služobného pomeru podľa § 109 alebo jeho prepustením podľa § 110 ods. 1 písm. e/ zákona č. 410/1991 Zb. Ku skončeniu služobného pomeru navrhovateľa uvoľnením odvolací súd uviedol, že navrhovateľ sa už v minulosti domáhal návrhom podaným na súde určenia, že jeho služobný pomer skončil uvoľnením; Okresný súd Trnava rozsudkom z 21. mája 1998 č.k. 13 C 153/1997-40 návrhu vyhovel, Krajský súd v Trnave rozsudkom z 18. novembra 1998 sp. zn. 6 Co 295/1998 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a návrh zamietol pre nedostatok naliehavého záujmu na navrhovanom určení. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podané navrhovateľom rozsudkom

z 24. novembra 1999 sp. zn. 4 Cdo 65/1999 zamietol, z čoho odvolací súd vyvodil, že o veci, ktorá tvorí v prejednávanej veci predbežnú otázku, doposiaľ rozhodnuté nebolo. Odvolací súd z vykonaného dokazovania mal preukázané, že minister vnútra SR 21. marca 1997 vydal personálny rozkaz č. X., ktorým bol navrhovateľ zo služobného pomeru prepustený podľa § 110 ods. 1 písm. e/ zákona č. 410/1991 Zb. Na doručovanie rozhodnutí so zreteľom na § 154 zákona č. 410/1991 Zb. sa vzťahovalo do účinnosti tohto zákona (do 31. marca 1998) ustanovenie § 266a Zákonníka práce. Podľa názoru odvolacieho nebolo preukázané riadne doručenie tohto personálneho rozkazu o prepustení navrhovateľa zo služobného pomeru v súlade s § 266a Zákonníka práce, preto nevyvolal účinky s ním spojené. Vzhľadom na uvedené odvolací súd po posúdení predbežnej otázky, pokiaľ ide o spôsob skončenia služobného pomeru navrhovateľa, dospel k záveru, že jeho služobný pomer u odporcu skončil uvoľnením na základe personálneho rozkazu riaditeľa Okresného riaditeľstva PZ v Trnave č. X. zo 7. marca 1997 dňom 31. marca 1997. So zreteľom na spôsob skončenia služobného pomeru navrhovateľa, považoval potom za opodstatnené navrhovateľom uplatnené finančné nároky spojené s týmto spôsobom skončenia služobného pomeru, t.j. uvoľnením, a to: odchodné podľa § 117 ods. 1 zákona č. 410/1991 Zb. a príspevok za službu podľa § 119 ods. 1 uvedeného zákona. Keďže výška uplatnených nárokov medzi účastníkmi nebola sporná, odvolací súd návrhu vyhovel a priznal navrhovateľovi odchodné v sume 7 577,18 € a aj príplatok za službu za obdobie apríl 1997 až marec 2000 (vrátane) v sume 9 353,12 €. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 224 ods. 1 a § 142 ods. 3 O.s.p.

Rozsudok krajského súdu odporca napadol dovolaním z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), nakoľko odvolací súd posúdil vec ako vyplývajúcu z občiansko-právnych vzťahov podľa § 7 ods. 1 O.s.p., pričom riešil ako predbežnú otázku skončenie služobného pomeru navrhovateľa s poukazom na ustanovenia Zákonníka práce. Zdôraznil, že práva a povinnosti policajta v služobnom pomere sa zakladajú, menia a zanikajú rozhodnutím (rozkazom), ktorý vydáva príslušný služobný orgán s personálnou právomocou (nadriadený). Personálny rozkaz nadriadeného nie je právnym úkonom ale individuálnym právnym aktom, u ktorého nemôže všeobecný súd v sporovom konaní vysloviť jeho neplatnosť, prípadne určiť povinnosť na zaplatenie, ak samotný personálny rozkaz nie je zrušený príslušným orgánom alebo príslušným súdom. Personálny rozkaz je rozhodnutím o verejnom subjektívnom práve, ktorému sa poskytuje ochrana v správnom súdnictve podaním návrhu na preskúmanie právoplatného rozhodnutia vydaného nadriadeným (§ 7 ods. 2, resp. ods. 3 O.s.p.). Odvolací súd nielenže určil spôsob skončenia služobného pomeru, hoci tento už bol určený rozhodnutím nadriadeného, ktoré

nebolo zrušené, ale priznal navrhovateľovi aj nároky, o ktorých rozhoduje iný orgán (v prípade odchodného nadriadený uvoľňujúci zo služobného pomeru a v prípade príspevku za službu orgán sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky), keďže posúdil vec skončenia služobného pomeru ako vec súkromno-právnu v zmysle Zákonníka práce. Toto posúdenie je nesprávne, pretože súd nie je príslušný určiť spôsob skončenia služobného pomeru príslušníka PZ v sporovom konaní; súd má právomoc na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí, avšak v režime správneho súdnictva. Odvolací súd však v tejto veci túto právomoc nemal, nakoľko na preskúmanie personálneho rozkazu ministra vnútra Slovenskej republiky je príslušný Najvyšší súd Slovenskej republiky. Navrhovateľ bol zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru prepustený personálnym rozkazom č. X./X. v súlade § 110 ods. 1 písm. e/ zákona č. 410/1991 Zb., ktorý bol platný a účinný v danom čase a k jeho zrušeniu žiadnym štátnym orgánom, prípadne súdom nedošlo. Navrhovateľ po prepustení zo služobného pomeru uvedeným personálnym rozkazom nevyužil možnosť danú mu ustanovením § 136 ods. 5 zákona č. 410/1991 Zb., lebo rozklad proti rozhodnutiu ministra nepodal, čím sa personálny rozkaz stal právoplatným. Pokiaľ ide o dávku sociálneho zabezpečenia, a to príspevok za službu, ktorý bol v tom čase upravený v zákone č. 410/1991 Zb. a vo Výnose Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 86/1991, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia tohto zákona, odporca namietal nedostatok svojej pasívnej legitímácie, z ktorého dôvodu mal súd konanie voči nemu v tejto časti zastaviť, pretože o tejto dávke bol oprávnený rozhodnúť v zmysle právneho predpisu a vykonávacieho predpisu orgán sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (§ 85 citovaného výnosu). Podľa § 78 tohto výnosu o nároku na odchodné a o jeho výške rozhoduje bez žiadosti služobný funkcionár, ktorý je oprávnený ustanoviť policajta do funkcie. Keďže služobný pomer navrhovateľa skončil prepustením, odchodné a príspevok za službu navrhovateľovi neprislúchajú. Z uvedených dôvodov odporca žiadal zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie; v prípade, ak je vadami postihnuté aj rozhodnutie okresného súdu, žiadal zrušiť aj rozhodnutie tohto súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu namietal, že dovolanie bolo podané neoprávnenou osobou, pretože riaditeľ Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave P. S., ktorý koná za odporcu, nemá právnické vzdelanie. Odvolací súd postupoval správne, keďže rozhodoval o uplatnenom nároku na peňažné plnenie vyplývajúcom navrhovateľovi priamo zo zákona č. 410/1991 Zb. S poukazom na prezentované skutočnosti je potom irelevantné, či využil zákonom mu priznané opravné prostriedky voči personálnemu rozkazu

č. X./X., prípadne či podal žalobu podľa ustanovení o správnom súdnictve, keďže platnosť či neplatnosť personálneho rozkazu nebola predmetom sporu; zdôraznil však, že tento personálny rozkaz mu nikdy doručený nebol. Presentovanie odlišného právneho názoru odporcu v dovolaní od právneho názoru vysloveného odvolacím súdom nemožno považovať za opodstatnené odôvodnenie dovolania. Navyiac dovolateľ sa v dovolaní ani nevysporiadal s argumentmi uvedenými odvolacím súdom v súvislosti s doručovaním personálneho rozkazu podľa § 266a ods. 3 Zákonníka práce platného v čase jeho doručovania. Dôvod dovolania uvádzaný odporcom nie je daný, preto žiadal dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom okresného súdu treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v ustanoveniach § 237, § 238 a § 239 O.s.p. Ustanovenie § 238 O.s.p. upravuje dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme rozsudku. V prejednávanej veci odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcom výroku a návrhu vyhovel. Prípustnosť dovolania vyplýva z § 238 ods. 1 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným).

Pretože danosť súdnej právomoci je jednou z prvoradých procesných podmienok, musí jej splnenie skúmať súd vždy ex offo, v každom štádiu konania a na každom stupni (§ 103

O.s.p.). V rámci tohto prieskumu dovolací súd ustálil, že rozhodnutiami súdov nižších stupňov došlo k vade konania v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p., t.j. že oba nižšie súdy rozhodli vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

V danom prípade súdy oboch nižších stupňov vo veci samej riešili otázku, či navrhovateľovi vznikol nárok na odchodné pri skončení služobného pomeru podľa § 117 zákona č. 410/1991 Zb. a príspevok za službu podľa § 119 tohto zákona, pričom ako predbežnú otázku riešili spôsob skončenia služobného pomeru navrhovateľa u odporcu. Vecné posúdenie uvedených otázok z hľadiska hmotného práva v sebe aj bez výslovného vyjadrenia zahŕňa tiež záver (súdov oboch stupňov) o tom, že uvedená vec patrí do právomoci súdov. Tento záver však nie je správny.

Pre posúdenie povahy právneho vzťahu účastníkov z hľadiska právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý navrhovateľ vyvodzuje z tohto právneho vzťahu, je rozhodujúce obsahové hľadisko, teda povaha práv a povinností účastníkov, ktoré tvoria obsah tohto právneho vzťahu, ktoré kritérium je určujúcim pre posúdenie, či žalobou uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý možno podriaadiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 7 ods. 1 O.s.p.

Občiansky súdny poriadok vymedzuje právomoc súdov v § 7. V odseku 1 tohto ustanovenia sa určuje, že v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci (nároky), ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, z obchodných a hospodárskych vzťahov. Takto ohraničený súbor sa týka vzťahov súkromného práva, ktoré sa spravujú princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie účastníkov - charakteristickým znakom občianskoprávných vzťahov je predovšetkým rovnaké (rovnocenné) postavenie ich subjektov, pri ktorom jeden z účastníkov právneho vzťahu nemôže jednostranným úkonom založiť povinnosť druhého účastníka a nemôže ani autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého subjektu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 7 ods. 1 O.s.p. súdy v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, tieto však vždy len vtedy, ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.). Ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu (§ 104 ods. 1, druhá veta pred bodkočiarkou O.s.p.).

Na rozdiel od toho verejnoprávne vzťahy, ako vzťahy upravené normami verejného práva, sú založené na princípe nadriadenosti a podriadenosti subjektov (princíp subordinácie). Pre tieto právne vzťahy je typické, že jeden zo subjektov (orgán verejnej moci) ukladá jednostranne druhému účastníkovi právneho vzťahu na základe zákona a presne stanoveným spôsobom povinnosti prostredníctvom autoritatívnych administratívnoprávnych aktov aplikácie práva. V týchto vzťahoch vystupuje zjavne do popredia princíp nerovnosti účastníkov a chýba tu autonómia vôle podriadeného účastníka. Pokiaľ ide o charakter služobného pomeru príslušníka policajného zboru tak, ako bol v čase rozhodovania o skončení služobného pomeru navrhovateľa upravený zákonom č. 410/1991 Zb., je charakterizovaný ako inštitút verejného práva. Je to z dôvodov, že vzniká mocenským aktom služobného funkcionára a po celú dobu trvania služobného pomeru sa výrazne odlišuje od pomeru pracovného, ktorý naopak je pomerom súkromnoprávnym, počas ktorého účastníci majú rovnaké postavenie.

V preskúmvanej veci súdy nižších stupňov nevyriešili otázku danosti právomoci súdu na jej prejednanie a rozhodnutie správne. Za podstatnú skutočnosť, z ktorej vyvodili právomoc súdu, vzali právnu kvalifikáciu nároku navrhovateľom v jeho návrhu (t.j. že ide občianskoprávny, resp. pracovnoprávny vzťah), namiesto tohto, aby vychádzali z vlastného posúdenia právneho vzťahu podľa obsahu návrhu. Pre vyriešenie otázky, či daná vec patrí do právomoci súdu, je nutné predovšetkým zistiť, z akého právneho vzťahu navrhovateľ vyvodzuje ním uplatnené nároky. Samotný nárok ako predmet súdneho konania vo všeobecnosti je charakterizovaný opísaním skutkových okolností, ktorými odôvodňuje navrhovateľ svoj nárok a žalobným petitom. Posúdenie zistených skutkových okolností pod určitú právnu normu je úlohou súdu ("iura novit curia"). Ak súd rozhoduje o nároku na plnenie na základe skutkových zistení, ktoré umožňujú uplatnený nárok po právnej stránke podriadiť pod viac hmotnoprávných noriem, je jeho povinnosťou podľa príslušných ustanovení vec posúdiť a o nároku rozhodnúť, a to bez ohľadu na to, či je v návrhu uvedený právny dôvod požadovaného plnenia; nakoniec navrhovateľ nie je povinný uplatnený nárok kvalifikovať po právnej stránke. Rozhodujúcim je teda obsahové hľadisko, t.j. povaha práv a povinností účastníkov, ktoré tvoria obsah tohto právneho vzťahu. Len uvedené kritérium je určujúce pre posúdenie, či návrhom uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý možno podriadiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 7 O.s.p.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ svoje nároky (odchodné a príspevok za službu podľa § 117 a § 119 zákona č. 410/1991 Zb.) vyvodzuje zo skončenia jeho služobného

pomeru policajta uvoľnením podľa § 109 zákona č. 410/1991 Zb. personálnym rozkazom Okresného riaditeľa Policajného zboru č. X. zo 7. marca 1997 dňom 31. marca 1997. Služobný pomer navrhovateľa, z ktorého navrhovateľ vyvodzuje svoje nároky je vzťahom verejnoprávnym, upraveným osobitným zákonom č. 410/1991 Zb., v ktorom účastníci nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre tie právne vzťahy, ktoré sú založené na súkromnom práve (§ 7 ods. 1 O.s.p.) a uplatnené nároky (odchodné, príplatok za službu) sú upravené priamo v tomto osobitnom zákone a vo vykonávacom výnose MV SR č. 86/1991. Vychádzajúc z uvedených charakteristických znakov predmetného právneho vzťahu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že súdy v danom konaní prejednali a rozhodli vec, ktorá nepatrí do právomoci súdu (§ 7 O.s.p.).

Keďže na rozhodovanie o vyplatení odchodného a príplatku za službu po skončení služobného pomeru policajta nie je daná právomoc súdu v zmysle § 7 O.s.p., konanie pred okresným i krajským súdom v predmetnej veci bolo postihnuté vadou, pre ktorú bolo potrebné tieto rozsudky nižších súdov zrušiť a konanie zastaviť (§ 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 písm. a/ O.s.p.). Po právoplatnosti tohto uznesenia vec bude postúpená na ďalšie konanie Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky - Odboru sociálneho zabezpečenia sekcie personálnej a sociálnej činnosti ako orgánu, do právomoci ktorého vec patrí (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

Dovolací súd o trovách dovolacieho konania rozhodol podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. apríla 2011

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková